

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 13.01.2025
Vår referanse: 24/82392 - 6
Deres dato:
Deres referanse:

UO Offl. § 15 tredje ledd

Oppdrag vedrørende reetablering i Nordfjella sone 1

Landbruksdirektoratet viser til oppdragsbrev datert 11. desember 2024 fra landbruks og matdepartementet vedrørende reetablering av villrein i Nordfjella sone 1.

Landbruksdirektoratet viser videre til vårt svar sendt ut i brev av 10. januar 2025 (vår ref. 24/82392 - 3). Dette brevet, erstatter brevet som ble sendt ut 10. januar 2025.

Landbruksdirektoratets besvarelse

I brevet bes Landbruksdirektoratet sammen med Miljødirektoratet og Mattilsynet om å vurdere risikoen for at villrein fra Nordfjella sone 1 trekker inn i områder med tamrein og konsekvensene dette vil få for reinlagene. Dersom organene har ulik vurdering av oppdragspunktene blir det bedt om at dette skal synliggjøres.

På grunn av kort frist var det ikke mulig å samordne besvarelsene. Med dette som utgangspunkt har vi valgt å levere separate besvarelser på oppdraget. Vi har vært i dialog med Miljødirektoratet om besvarelsen, blant annet med utgangspunkt i at Landbruksdirektoratet 01.01. d.å. tok over bestandsforvaltningen for høstbare viltressurser, inkludert villrein fra Miljødirektoratet.

Risiko for at villrein fra Nordfjella sone 1 trekker inn i områder med tamrein

Noe bruk av samme areal har det historisk vært mellom Nordfjella og Filefjell reinlag sitt område. Dette må anses som uønsket, men normalt, da det tidligere ikke har vært vandringshinder som utelukker den muligheten. Omfanget vil avhenge av sesong, værforhold, forstyrrelser mv. Tidligere har det typisk vært mindre bukkeflokker som har trukket ut av villreinområdet og inn i området til reinbeitelaget.

I forbindelse med nedskyting og videre brakklegging av Nordfjella sone 1, ble det satt opp et ca. 28 km sperregjerde for å hindre dyretrafikk inn i det brakklagte området. Sperregjerdet har i stor grad begrenset vandring mellom områdene, men det har vist seg å ha noe begrenset funksjonalitet med tanke på å hindre dyrekrysninger vinterstid da gjerde punktvis kan være nedsnødd.

Ved reetablering vil det komme inn dyr som ikke er kjent i området. Vandringsmønster vil

kunne avvike ved nyetablering, og risiko for at rein beveger seg ut av området er potensielt større. Dette er forhold som det er vanskelig å vurdere, men viktig å ta høyde for.

For å minimere risiko med at villrein trekker inn i tamreinområde vil det være av stor betydning å beholde og utbedre eksisterende sperregjerde langs RV 52. Ekstra tiltak bør derfor innføres for å gjøre gjerdet funksjonelt hele året og det må regnes med økt ressursbruk til tilsyn og vedlikehold av sperregjerdet. Overvåkning og tiltaksplan om håndtering av hendelse hvor rein krysser sperregjerdet er også et påkrevet tiltak.

Konsekvensene av at villrein trekker inn i områder med tamrein

I tilfeller der villrein fra Nordfjella sone 1 trekker inn i områder med tamrein kan det skape flere utfordringer, som f.eks. smittespredning av sykdommer, genetisk påvirkning, miljøpåvirkning, og økonomiske konsekvenser. Hvor alvorlig disse konsekvensene blir varierer avhengig av hvilke tiltak som settes inn.

Konsekvenser for reinlagene ved utbrudd CWD smitte.

Chronic wasting disease (CWD) er en alvorlig sykdom med 100% dødelighet hos hjortedyr og som krever systematisk bekjempelse da det ikke finnes behandling eller vaksine. For tidlig tilbakeføring av villrein i Nordfjella sone 1 kan potensielt ha store økonomiske konsekvenser for reinlagene og i ytterste konsekvens medføre brakklegging (nedslakting) og nedleggelse av drift i flere år.

Beredskapsplanen for skrantesjuka i reindrift utarbeidet av Mattilsynet (versjon 1.0, 2023) viser til at smitte av CWD som påvist i Nordfjella (2016) og Hardangervidda (2020/2022) er alvorlig og at det utgjør en risiko for at smitten kan spre seg inn i områder med tamrein. Videre sier rapporten at sannsynligheten for smitte er vanskelig å forstå og kartlegge, og avhenger av hvilke risikoreduserende tiltak som innføres, men at konsekvensene av eventuell smitte kan bli store og sammensatte.

Spredning av smitte kan gå fort om de rette tiltakene ikke finnes, med smittespredning fra villrein i Nordfjella over til tamrein i Filefjell og videre nordover til Dovre og det samiske reinbeiteområdet hvor tettheten av rein er mye høyere. En spredning av CWD til tamrein kan derfor få store økologiske, kulturelle og samfunnsmessige konsekvenser med langsiktige ringvirkninger. Brakklegging av reinlagene over flere år ved påvist smitte medfører også tap av reindriftskompetanse og vanskeliggjøre reetablering av reindrift i reinlagene.

Det er derfor viktig at reetablering først skjer etter høy testing av villrein i Nordfjella sone 2 og først etter bestanden har oppnådd 99% sannsynlighet for smittefravær og blitt friskmeldt for CWD. Etter jaktseasonen i 2024 var bestanden oppe i 98% smittefrihet. Dette betyr likevel ikke at smitte ikke finnes, men at det er 98% sannsynlighet for at det er 4 eller færre dyr med smitte basert på smittemodellens designprevalens. Det ble besluttet sanering av delbestanden på om lag 2000 dyr i Nordfjella sone 1 når det var påvist smitte hos fire reinsdyr. Testing per dags dato er i hovedsak gjort på bukk felt etter jakt, mens siste positive CWD hos reinsdyr var på en simle. En smittefrihet på 99% er derfor fremdeles risikabel når modellene baserer seg på at antall dyr med smitte er 4 eller færre, og når antall tester av simler er lav.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hans Roar Christiansen
seksjonssjef

Odd Kristian Kaushik
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
--------------------------------	-------------------	------	------

Kopi til:

Mattilsynet	Regionkontret TMR, Strandveien	7734	Steinkjer
Miljødirektoratet	Pb 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM